

In Wereld Borstvoeding Week 2003 kunnen we u de positieve resultaten presenteren van drie jaar Zorg voor Borstvoeding, vastgesteld door TNO Preventie en Gezondheid. U kunt profiteren van de WBW actie en nu tegen alleen verzendkosten onze nieuwe videoproductie over het UNICEF certificaat bestellen! Instellingen die het certificaat al verworven hebben kregen van ons een leuk cadeautje voor alle cliënten die in week 40 langskomen.

In dit nummer leest u ook over andere onderwerpen, zoals de activiteiten in regio Utrecht, internationaal onderzoek en over de relatie tussen een koninklijk nachthemd en tienermoeders op Jamaica.

In samenwerking met Pinpoint Media hebben we weer kunnen zorgen voor deze borstvoedingsposter die op tal van locaties tot het eind van het jaar te bewonderen is.

[Ontwerp: André van Zwieten]

De nieuwste borstvoedingspercentages

Om het effect van certificering op de borstvoedingscijfers te bepalen heeft de stichting Zorg voor Borstvoeding TNO-Preventie en Gezondheid (TNO-PG) gevraagd gedurende drie jaar jaarlijks een effectmeting uit te voeren: de peilingen "Melkvoeding van Zuigelingen". Daartoe heeft TNO-PG een vragenlijst opgesteld en verspreid via consultatiebureaus onder moeders van zuigelingen in de leeftijd van 0 tot en met 6 maanden. Hieronder volgen de resultaten voor de hele periode 2000-2003.

Type melkvoeding naar certificering

In totaal zijn er 14.540 vragenlijsten verstuurd, verdeeld over drie peilingen. Van de verstuurd vragenlijsten zijn er 9.133 (63%) ingevuld teruggekomen. Van 8.772 moeder/kind paren was bekend dat zij de vragenlijst ontvingen toen het kind in de leeftijdscategorie 0 tot en met 6 maanden viel.

Van de groep moeders die gecertificeerde kraamzorg kreeg startte 81,2% met borstvoeding. Voor de groep moeders die kraamzorg ontving van een niet-gecertificeerde organisatie was dit percentage significant lager, te weten 78,6% ($p=0,03$). Dit positieve effect van certificering bleef bestaan na correctie voor achtergrondvariabelen (odds ratio (OR) 1,25; 95% betrouwbaarheidsinterval (95%CI) 1,07-1,47).

Type voeding op dag 1 naar type kraamzorg

Type voeding	Type kraamzorg		Type kraamzorg	
	Gecertificeerd		Niet-gecertificeerd	
	n	%	n	%
Borstvoeding	1.205	81,2*	4.650	78,6
Kunstvoeding	279	18,8	1.268	21,4

*: Statistisch significant afwijkend van het percentage in de niet-gecertificeerde categorie ($p=0,03$).

Op de achtste dag na de bevalling gaf 75,3% van de moeders die gebruik maken van gecertificeerde kraamzorg nog exclusief borstvoeding, tegenover 71,8% in de groep die kraamzorg ontving via een niet-gecertificeerde organisatie. Dit verschil was statistisch significant ($p<0,01$), en het bleef bestaan na correctie voor achtergrond variabelen (OR 1,24; 95%CI 1,07-1,42).

Type voeding op dag 8 naar type kraamzorg

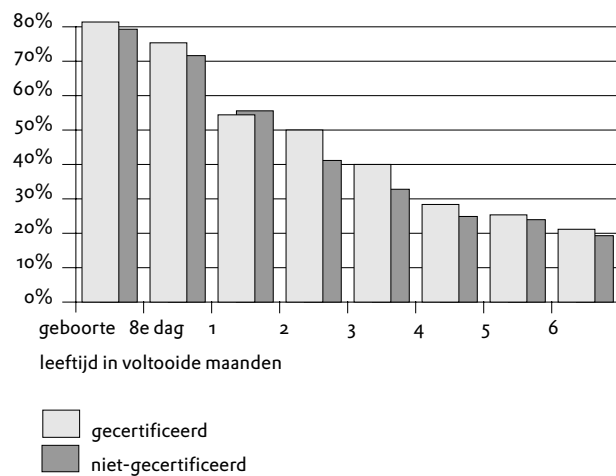
Type voeding	Type kraamzorg		Type kraamzorg	
	Gecertificeerd		Niet-gecertificeerd	
	n	%	n	%
Borstvoeding	1.212	75,3*	4.261	71,8
Kunstvoeding	386	24,7	1.671	28,2

*: Statistisch significant afwijkend van het percentage in de niet-gecertificeerde categorie ($p=0,01$).

Duur van de borstvoeding naar certificering

Op elk moment, behalve voor kinderen van 1 maand oud, lag het percentage moeders dat exclusief borstvoeding gaf iets hoger in de gecertificeerde dan in de niet-gecertificeerde groep. Dit positieve effect van certificering op de duur van de borstvoeding verdween echter nadat gecorrigeerd werd voor versturende variabelen.

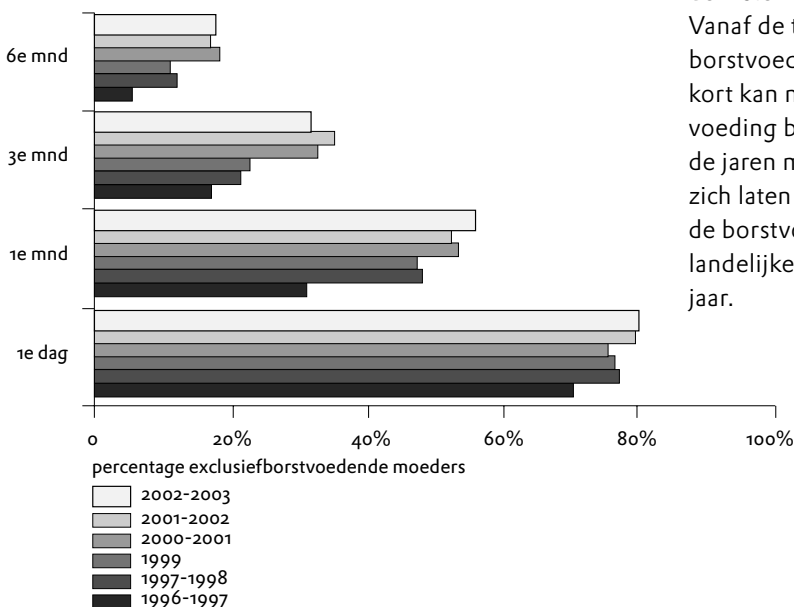
Percentage moeders dat exclusief borstvoeding geeft naar leeftijd van hun kind (in voltooide maanden) en type kraamzorg

Trend

Uit het rapport van TNO-PG blijkt dat er op landelijk niveau sinds 1996 een stijgende trend is, zowel in het starten met borstvoeding als in de duur van de borstvoedingsperiode. Sinds de eerste peiling in 1996/1997 is in Nederland het percentage moeders dat start met borstvoeding gestegen van 70,4% naar 80,2% in 2003. Ook het percentage zuigelingen dat op de leeftijd van 6 maanden nog exclusief borstvoeding krijgt is gestegen van 5,5% in 1996/1997 tot 17,6% in 2002/2003.

Percentage exclusief borstgevoede kinderen op dag 1 en 1#, 3* en 6^ voltooide maanden na de geboorte naar jaar van de peiling.

#: Gedefinieerd als type voeding op leeftijd van 1 voltooide maand. *: In 1997/'98 werd 3 maanden gedefinieerd als 13 ± 2 weken. Voor de overige peilingen was dit 3 voltooide maanden. ^: In 1997/'98 werd 6 maanden gedefinieerd als 26 ± 4 weken. Voor de overige peilingen was dit 6 voltooide maanden.

Conclusie

Dit onderzoek heeft aangetoond dat door de UNICEF certificering voor borstvoeding meer moeders een succesvolle start met borstvoeding maken. Deze bevinding is des te opvallender omdat er de afgelopen jaren in het hele land bij kraamzorgorganisaties en op kraamafdelingen meer aandacht voor de bevordering van borstvoeding is gekomen. Kraamzorgorganisaties werken vaak met lactatiekundigen en er worden regelmatig bij- en nascholingen gehouden. Daarnaast is gebleken dat een groot aantal organisaties een borstvoedingsbeleid op papier hebben. Een aantal van de tien vuistregels voor het welslagen van borstvoeding - de basis van het certificeringproces - wordt dus ook door niet-gecertificeerde instellingen toegepast.

Vanaf de tweede levensweek valt de begeleiding van borstvoeding onder de Jeugdgezondheidszorg. Sinds kort kan men ook daar het certificaat voor borstvoeding behalen en naar verwachting zullen de komende jaren meer organisaties voor Jeugdgezondheidszorg zich laten certificeren. Het effect hiervan op de duur van de borstvoeding zal onderzocht worden in twee nieuwe landelijke peilingen die gepland zijn in de komende vijf jaar.

Meer informatie

Het volledige rapport is te bestellen door het overmaken van €12 (incl. BTW) op postbankrekeningnummer 99.889 ten name van TNO PG te Leiden onder vermelding van bestelnummer 2002.212. Binnenkort is het ook op onze website in te zien.

Wetenschap

Onderzoek naar het effect van lactatiekundige hulp op een afdeling Neonatologie

Een ziekenhuis in Virginia, VS, biedt vanaf 1997 lactatiekundige hulp aan de moeders van wie de baby is opgenomen op Neonatologie, zodat ze de best mogelijke ondersteuning krijgen om ook na ontslag borstvoeding te geven. Onderzocht is nu of daarvan effect aan te tonen is.

De gegevens over 175 moeders en kinderen zijn verzameld gedurende een periode van zes maanden, waarin de drie verpleegkundigen/lactatiekundigen, van wie een in opleiding, actief waren. Deze resultaten zijn vergeleken met die van een controlegroep van 175 cliënten die opgenomen waren tijdens het jaar voordat deze service geboden werd. De groepen waren vergelijkbaar wat betreft factoren als leeftijd van de moeder, Apgar score en opnameduur van het kind. Van alle baby's was 67 % prematuur en/of lichter dan 2500 gr. Tijdens de twee jaar durende onderzoeksperiode bleven de borstvoedingscijfers in de regio gelijk.

In de controlegroep kreeg 31 % melk van de eigen moeder tijdens de opname en 23 % bij ontslag. Met lactatiekundige hulp stegen deze percentages significant naar 47 % en 37 %. Kinderen met een 5 minuten Apgar score tussen 5 en 7 of hoger dan 7 hadden veel profijt van de betere ondersteuning van hun moeders; die met een score onder de 5 niet. Ook de opnameduur speelt een rol, los van de leeftijd van de baby: bij een opnameduur korter dan 7 dagen ging het percentage dat moedermelk kreeg met 25 procentpunten omhoog, terwijl dat bij kinderen die langer moesten blijven toch nog 12 % hoger was dan voorheen, toen lactatiekundige ondersteuning niet beschikbaar was. De onderzoekers concluderen dat de moeders en kinderen op deze afdeling extra steun bij borstvoeding nodig hebben en dat deze steun het beste gegeven kan worden door gespecialiseerde lactatiekundigen.

Evaluation of a Lactation Support Service in a Children's Hospital Neonatal Intensive Care Unit. K.A. Gonzalez et al. J Hum Lact 19(3): 286-292; 2003

[Foto: Beeldarchief José Maria Paricio Talayero]

Shoppen: De koning te rijk

De kranten hadden nog niet bericht over de zwangerschap van Maxima, of de commercie zag er onmiddellijk brood in. Advertenties nemen wij niet op, maar voor één product wil Zorg voor Borstvoeding een uitzondering maken: PrettyMum voegt per 1 oktober de Royal Nightgown aan haar collectie toe.

Het zachtgele nachthemd met oranje biesje is voorzien van een dubbel bovenlijfje waaronder twee openingen schuil gaan die borstvoeding geven makkelijk maken. Voor de speciale gelegenheid is het hemd voorzien van het bedrijfslogo met een gouden kroontje. Omdat eigenlijk alle ouders 'de koning te rijk' zijn met hun baby pakt Pamela Nijman (eigenaar van PrettyMum) het anders aan. Geen gratis cadeaus als je op dezelfde dag bevalt, maar van ieder verkocht koninklijk nachthemd doneert PrettyMum 5 euro aan Unicef. In overleg met Unicef is besloten de donatie ten goede te laten komen aan een project voor tienermoeders in Jamaica. In het binnenland staan veel jonge moeders alleen voor de zorg van hun kinderen, daarom bezoeken rondtrekkende consultatiebureaus de kinderen en hun moeders ter plekke. Unicef verzorgt de opleiding van deze reizende verzorgers en steunt de tienermoeders op meerdere fronten.

Voor meer informatie:

nachthemd
PrettyMum
020 77 201 07

www.borstvoedingswinkel.nl

tienerproject
Jamaica
Unicef, Maarten Bijl
070 333 93 33
www.unicef.nl

Moeder en kind 2002

[Foto: Beeldarchief José Maria Paricio Talayero]

WereldBorstvoedingWeek biedt bij uitstek gelegenheid om op verschillende manieren aandacht te vragen voor borstvoeding van zowel ouders, zorgverleners als media. Wat staat er in dat kader zoal te gebeuren binnen de campagne?

BV borstvoeding

Het nieuwe nummer van het tijdschrift BV borstvoeding, editie 2003/2004, verschijnt 29 september. BV borstvoeding is een uitgave van het Voedingscentrum en de Samenwerkende BorstvoedingOrganisaties. Een greep uit de inhoud: opnieuw vertellen enkele 'Bekende Nederlanders' waarom zij borstvoeding hebben gegeven. Een kraamverzorgende van een gecertificeerde instelling legt uit hoe het eerste aanleggen gaat en wat de ouders ervan merken als een instelling gecertificeerd is. Daarnaast bevat het blad praktische tips, weetjes, mode, feiten en fabels over voeding en informatie over werk en borstvoeding. Voor informatie over de bestelwijze kunt u contact opnemen met Karen van Drongelen.

Vaders & borstvoeding

Vanaf dit najaar gaat de campagne meer aandacht besteden aan de rol van vaders bij borstvoeding. Daarvoor is het Voedingscentrum een samenwerking aangegaan met de uitgever IkVader.nl. Het eerste resultaat van deze samenwerking is de instructiekaart 'Babymanagement voor startende vaders' die wordt ingesloten bij BV borstvoeding. De kaart besteedt, behalve aan diverse 'zorgtaken', aandacht aan het belang van borstvoeding, de rol die vaders daarbij hebben en roert enkele misverstanden aan die vaak bij vaders leven over borstvoeding.

Een andere activiteit is de fotowedstrijd voor vaders waarvoor het startsein wordt gegeven tijdens de WereldBorstvoedingWeek. Vaders kunnen de mooiste (digitale) foto insturen van hun kind op het moment dat hij of zij borstvoeding krijgt. De ingezonden foto's zijn te zien op www.borstvoedingverdienttijd.nl en zullen worden beoordeeld door een 'vakjury' en een 'publieksjury'.

Om meer informatie te krijgen over de mening van mannen over borstvoeding, en daarmee aanknopingspunten voor de campagne, is door CentERdata in opdracht van het Voedingscentrum onderzoek verricht. Tijdens de WereldBorstvoedingWeek zullen de resultaten bekend worden gemaakt.

BV Wat vind jij?

Vanaf 1 juni staat er maandelijks een prikkelende stelling op de campagnesite waarop iedereen kan reageren. Hiermee wil het Voedingscentrum borstvoeding tot gespreksonderwerp maken en discussie stimuleren. Dit blijkt een succes. Per maand wordt dit site-onderdeel zo'n 3.000 keer bekeken en reageren ongeveer 1.000 mensen op de stellingen. Vooral de stelling 'Borsten mogen overal bloot voor borstvoeding' leverde veel reacties op: ruim 1.100 respondenten, waarvan 74% het eens is met de stelling. Uit de toelichtingen bleek dat velen de mening delen dat het voor borstvoeding niet nodig is dat borsten helemaal bloot zijn, meestal is er nauwelijks een stukje bloot te zien. Veel reacties verwijzen naar het strand, de media en reclame waar blote borsten vaak in volle glorie zichtbaar zijn. 'Overall' vinden veel respondenten een te ruim begrip in de stelling.

In het 'archief' van BV Wat vind jij? zijn ook de resultaten van de andere stellingen te vinden. Kijk op www.borstvoedingverdienttijd.nl en reageer ook!

Meer informatie:

Informatie over de campagne is te vinden op de campagnesite www.borstvoedingverdienttijd.nl. Ook kunt u contact opnemen met Karen van Drongelen, projectmanager van de campagne bij het Voedingscentrum, telefoon (070) 306 88 93 (maandag, donderdag en vrijdag) of drongelen@voedingscentrum.nl

Museum voor de toekomst: Guernica

Het Museo de la Paz in Guernica, Baskenland, put zijn inspiratie uit het tragische bombardement op de stad in 1937. De algemeen menselijke behoefte aan vrede en geborgenheid wordt onder meer gesymboliseerd door de afbeelding van een kind aan de borst. Deze mooie foto is niet alleen meer dan levensgroot in de tentoonstelling te zien, maar is ook gekozen voor de folder van dit museum van de vrede.

Samen werkt het beter!

In oktober 2002 hebben de kinderartsen van de **AntoniusMesosgroep (AMG) locatie Mesos Medisch Centrum (MMC)** contact gezocht met de zorginstellingen in de regio Utrecht om te komen tot een **transmurale aanpak van het borstvoedingsbeleid**.

Dit heeft ertoe geleid dat het **Projectbureau Rhijnhuysen** (de stichting Rhijnhuysen is een samenwerkingsverband van AMG, MMC en Thuiszorg Stad Utrecht) de opdracht heeft gekregen een **probleem-inventarisatie plus probleemanalyse te maken**.

Uit deze analyse kwam onder andere de wens naar voren te komen tot een **transmurale aanpak op het gebied van zorg voor borstvoeding voor de hele ketenzorg: een Regionaal Zorgprogramma Borstvoeding**.

Uit zorgvernieuwingsgeld heeft de stichting Rhijnhuysen een projectmanager aangesteld; zij geeft leiding aan het project **Regionaal Zorgprogramma 'Zorg voor Borstvoeding'**. In het projectteam hebben alle participerende instellingen zitting: het Antonius Ziekenhuis en Mesos Medisch Centrum, de thuiszorgorganisaties Vitras, Weidesticht en STSU, Yunio Kraamzorg en de Verloskundigen Kring Utrecht. Alle deelnemers hebben zich bereid verklaard:

- samen te werken;
- hun eigen achterban te informeren;
- een eigen planning op te stellen;
- de aan hen opgedragen taken conform de planning, geldende richtlijnen, normen en standaarden uit te voeren.

Het uiteindelijke doel van het **Regionaal Zorgprogramma Borstvoeding** is:

- komen tot één visie en beleid;
- één regionaal protocol BV met een eenduidige uitvoering begeleid door lactatiekundigen die binnen een netwerk of vanuit één team samenwerken;
- één scholingsprogramma dat een paar keer per jaar centraal georganiseerd wordt en dat voor alle betrokken medewerkers van de participerende organisaties toegankelijk is;
- één voorlichtingsprogramma voor aanstaande ouders;
- eenduidig voorlichtingsmateriaal;
- **het UNICEF-certificaat Zorg voor Borstvoeding** voor alle participerende organisaties.

[Foto:
Beeldarchief José Maria Paricio Talayero]

Het project hanteert de volgende tijdfasering:

Initiatieffase maart 2003-april 2003

Uitwerkingsfase mei 2003-december 2003

In de uitwerkingsfase worden protocol, scholings- en voorlichtingsprogramma ontwikkeld. Daarnaast wordt een o-meting van de borstvoedingscijfers uitgevoerd bij alle deelnemende organisaties en elke instelling inventariseert de huidige stand van zaken met behulp van de vragenlijst Interne Beoordeling van ZvB. Ook de kennis en mening over borstvoeding wordt onderzocht onder alle medewerkers van de participerende organisaties.

Implementatiefase januari 2004-juni 2004

Alle ontwikkelde materialen, protocollen en de overdrachtformulieren worden in deze fase getoetst in de praktijk. Mogelijke hiaten, overlap en knelpunten worden door het projectteam tijdens tussenevaluaties bijgesteld en opgelost, en verwerkt in het standaardprotocol. In deze fase krijgen ook alle kraamvrouwen een evaluatieformulier om hun ervaringen met de zorg rond borstvoeding te peilen.

Aanvraag certificaat vanaf juli 2004

Elke organisatie bepaalt vervolgens zelf het moment voor een interne toetsing; ook hiervoor wordt een meetinstrument ontwikkeld op basis van de Interne Beoordeling.

Als het resultaat positief wordt bevonden, vraagt de betreffende organisatie zelf de Externe Beoordeling voor het UNICEF-certificaat Zorg voor Borstvoeding aan.

Evaluatiefase eind 2004

Op basis van het geformuleerde projectresultaat vindt een indevaluatie plaats. De bevindingen van de o-meting, eindmeting, de interne en externe toetsing door ZvB worden in het eindrapport verwerkt.

Zorg voor Borstvoeding volgt dit project met veel interesse. Wilt U meer weten over dit belangrijke transmurale initiatief, neem dan contact op met:

Stichting Rhijnhuysen, Mw. Drs. A.M.G. Versteeg-van Asselen, projectmanager, tel. 030-6092776

a.versteeg@antonius.net

Proficiat!

In de vakantieperiode zijn er geen certificaten uitgereikt, maar onze assessors hebben een vol programma voor de laatste periode van dit jaar. U hoort van ons.

Cadeautje in WereldBorstvoedingWeek

In WereldBorstvoedingWeek ontvangen alle ouders die kraamzorg krijgen in een gecertificeerde instelling of (poli)klinisch bevallen in een ziekenhuis met het UNICEF-certificaat Zorg voor Borstvoeding een leuk foto-boekje met het logo van Zorg voor Borstvoeding er op. Zorg voor Borstvoeding wil hiermee ouders nog eens attent maken op het feit dat zij hulp krijgen van een instelling waar deskundige begeleiding bij borstvoeding vanaf dat allereerste begin tot de standaard behoort. Recent onderzoek van TNO-PG (pag 2) laat zien dat in gecertificeerde instellingen meer vrouwen starten met het geven van borstvoeding en dat ook op dag 8 significant meer baby's uitsluitend borstvoeding krijgen.

Moedermelk tailor made

Onderzoek in Australië benadrukt nog eens dat moedermelk infectieziekten kan voorkomen en de ernst ervan kan verminderen. Als een voedende moeder wordt blootgesteld aan virussen en bacteriën, omdat haar kind ziek is, blijkt de kwaliteit van moedermelk zich aan te passen aan wat de baby aan bescherming nodig heeft. De moeders van 36 baby's, die opgenomen waren voor een RS infectie en bronchiolitis, produceerden moedermelk met meer beschermende factoren dan de moeders van gezonde zuigelingen.

Australian Society for Medical Research
www.bordermail.com.au/newsflow

Goede zorg werkt

Certificering in beeld

Op 30 september zullen tijdens een feestelijke bijeenkomst in Mesos Medisch Centrum in Utrecht de eerste exemplaren van de video 'Goede zorg werkt, Unicef certificering in Nederland' worden overhandigd aan de organisaties die meewerken aan het project Regionaal Zorgprogramma Borstvoeding (blz 8).

De 15 minuten durende documentaire is gemaakt in opdracht van de stichting Zorg voor Borstvoeding en informeert zorginstellingen over het UNICEF certificaat Zorg voor Borstvoeding. Naast algemene informatie over de richtlijnen voor de kraamzorg en de jeugdgezondheidszorg is in de praktijk te zien hoe deze uitgangspunten concreet worden toegepast en hoe certificering in zijn werk gaat. De filmopnamen zijn onder

andere gemaakt in het Rijnstate Ziekenhuis en bij de Stichting Thuiszorg Midden Gelderland, beide gecertificeerde instellingen. Daarnaast werkt Jolande Ijsseldijk, verloskundige en lactatiekundige mee.

Certificeren is een intensief project, maar de video laat zien dat het in de praktijk goed haalbaar is. Een aanrader voor iedere instelling die overweegt in de toekomst het certificaat aan te vragen!

Wij kunnen u deze nieuwe video nu aanbieden tegen betaling van de verzendkosten van € 6,00 .

De aanbieding is beperkt tot één exemplaar per instelling en is slechts geldig tot 30 november. Daarna wordt de verkoopprijs €12,50 inclusief verzendkosten.

Beelden uit de video 'Goede zorg werkt, Unicef certificering in Nederland'

Bestelformulier

Uitknippen of kopiëren en opsturen

Instelling

Naam

Adres

Postcode en plaats

ontvangt graag een exemplaar van de documentaire 'Goede zorg werkt, Unicef certificering in Nederland'

Handtekening

Stuur dit formulier aan:

**Stichting Zorg voor Borstvoeding
Postbus 2047
2930 AA Krimpen aan de Lek**

Een factuur van € 6,00 voor de verzendkosten wordt bijgesloten

Uit de kunst

'C'est la santé' ('Dit is gezondheid')

Deze affiche met een bierreclame uit de eerste jaren van de 20ste eeuw is van een onbekende kunstenaar en komt voor in het boek 'Le Havre et la Brasserie Paillette, une entreprise dans la ville' van Pascal en Jean Paul Alinand. Talloze fraaie en grappige affiches voor allerlei producten uit die periode zijn onder meer te zien op www.greatest-posters.com/vintage

Vernieuwd: Borstvoeding puntNL

De nieuwe groene huisstijl dringt ook door tot internet. In de loop van de maand oktober wordt onze site vernieuwd: www.zvb.borstvoeding.nl

Binnenkort

GoedGevoed op
www.zvb.borstvoeding.nl

Vanaf eind 2003 kunt u GoedGevoed als pdf-bestand downloaden vanaf onze website.

GoedGevoed © Nieuwsbrief van de stichting Zorg voor Borstvoeding nummer 4.3, september 2003

Oplage: 1700 exemplaren

Kopij voor het volgende nummer inleveren vóór 7 november 2003.

Voor een extra (gratis) instellingsabonnement: neem contact op met de stichting Zorg voor Borstvoeding

Stichting Zorg voor Borstvoeding (1996) implementeert het WHO/UNICEF Baby Friendly Hospital Initiative in Nederland.

Postbus 2047 2930 AA Krimpen aan de Lek.

tel./fax: 0180-520 633 of 0343-591 319

e-mail: zvb@borstvoeding.nl

website: www.zvb.borstvoeding.nl

(ook voor on line bestellen)

ZvB is telefonisch bereikbaar op werkdagen: 9.00 tot 13.00 u .

De activiteiten van de stichting Zorg voor Borstvoeding maken onderdeel uit van het masterplan 'Borstvoeding' van het Voedingscentrum